

BYNATUR I KØBENHAVN

Strategi 2015-2025

INDHOLD

FORORD	3
MERE OG BEDRE BYNATUR	5
KØBENHAVNS KOMMUNES MÅLSÆTNINGER	7
BYNATUR I KØBENHAVN	9
DERFOR BYNATUR I KØBENHAVN	13
KØBENHAVNERE HAR BRUG FOR BYNATUREN	13
KØBENHAVN HAR BRUG FOR BYNATUREN	15
VISION #1 / MERE BYNATUR TIL KØBENHAVNERNE	17
VISION #2 / BYNATUR MED HØJ KVALITET	19
HVORDAN SKABER VI MERE BYNATUR I KØBENHAVN	21
KØBENHAVNERNE SOM MEDSKABER AF FREMTIDENS BYNATUR	21
TEMA #1 / BYNATUR I KOMMUNALE GRØNNE OMRÅDER	23
CASE FÆLLEDPARKEN	25
TEMA #2 / BYNATUR I BYUDVIKLINGEN	27
CASE GRØNTORVET I VALBY	29
TEMA #3 / BYNATUREN PÅ KOMMUNALE AREALER	31
CASE AMAGER FÆLLED SKOLE	33
TEMA #4 / BYNATUREN PÅ IKKE-KOMMUNALE AREALER	35
CASE GÅRDHAVER	37

FORORD

Bynaturen udgør en vigtig ressource for København og Københavnerne. Byens parker, naturområder og træer er med til at gøre vores hovedstad til en fantastisk by at leve i.

I denne strategi kan du læse mere om, hvordan vi skal blive ved med at udvikle bynaturen i København, men selvfølgelig også hvorfor vi skal gøre det.

Du kan læse om, hvordan bynaturen er med til at håndtere vores øgede mængder af nedbør, øge biodiversiteten i hovedstadsområdet, og frem for alt hvordan den også gør vores by bedre at bo i.

For vi skal have mere bynatur, og vi skal have mere forskelligt bynatur.

Om det så er udvikling af Amager Fælled eller flere grønne gårdhaver, så handler det om at skabe en by, hvor københavnere kan leve i harmoni med og nyde bynatur.

Men også mere end det. For mig handler det også om at ændre på den måde, vi ser på naturen i byen. At vi kan have natur på tagene og i gårdhaverne i København, og at cykelturen kan byde på blomster, buske og bier, og ikke bare asfalt.

At bynaturen kan blive mere vild nogle steder – i midterrabatterne på vejene eller under træerne i Fælledparken. Det drejer sig om en mere organisk by med plads til liv – både for træer, dyr og mennesker.

For det er trods alt det vigtigste: at København stadig er en fantastisk by for københavnere - ikke bare til at bo i eller arbejde i, men til at leve i.

Morten Løkkegaard

"BYENS GRØNNE OG BLÅ OMRÅDER SKABER RO OG BALANCE I BYEN. MEN I EN BY, DER VOKSER, BLIVER DET SVÆRERE AT FINDE PLADS TIL FLERE STORE GRØNNE OMRÅDER. VI SKAL DERFOR FLETTE NATUREN IND I BYEN, HVER GANG VI HAR MULIGHED FOR DET. NATUREN SKAL PIBLE FREM PÅ STEDER, HVOR MAN IKKE FORVENTER DET, SÅ VI FÅR MANGE FLERE SMÅ PLETTER AF LEVENDE GRØNT OG BLÅT".

VEDTAGET MÅL FOR 2025:

75 % AF KØBENHAVNERNE OPLEVER KØBENHAVN SOM EN GRØN BY.

Kilde: Fællesskab København

MERE OG BEDRE BYNATUR

Som kommune har vi en ambition om at skabe en robust og klimatilpasset by, der er modstandsdygtig overfor fremtidens udfordringer. Her spiller bynaturen en vigtig rolle. Vi skal aktivt bruge bynaturen til at tilpasse byen til fremtidens vejr, til at styrke biodiversiteten og til at skabe de bedste rammer for et aktivt byliv – til glæde for både nuværende og kommende generationer. Det er ikke kun vores ambition at prioritere den beskyttede natur i København. Med denne strategi ønsker vi at understøtte eksisterende aftaler og lovgivninger¹, samtidig med at vi også vil blive endnu bedre til at prioritere den bynatur, der ikke er omfattet af lovgivningen. Intet træ, intet grønt eller blåt område og ingen art i byen er for uvæsentlig til at udgøre en ressource eller et potentiale for bynaturen i København.

I 2009 vedtog Københavns Kommunes Borgerrepræsentation "Et Grønt København" med henblik på at sikre, at kommunens grønne områder altid mindst skal have samme størrelse som i 2008. Siden 2008 har Københavns Kommune anlagt en række nye parker bl.a. Mimersparken og Kvarterpark Nordvest, hvilket har medført en stigning i det samlede areal. Ifølge prognoserne vil Københavns befolkningstal vokse med næsten 100.000 indbyggere frem mod år 2025. Det vil medføre, at antallet af m² grønt per borger vil falde – også selvom vi har fået flere grønne områder. Sammenligner vi København med andre større Nordiske byer, f.eks. Oslo, Helsinki og Århus, kan vi se, at københavnere allerede i dag har langt færre m² grønt til rådighed per borger. Vi har derfor brug for en målrettet strategi, der ikke kun har til formål at opretholde status quo på de eksisterende grønne områder, men som sætter en fælles retning for bynaturen i København.

Med denne strategi i hånden har vi en ambitiøs politisk beslutning, der fastlægger de konkrete effekter, mål, indsatser og rammer, som er nødvendige at implementere for at realisere vores fælles vision om:

VISION #1

at skabe mere bynatur i København og

VISION #2

at øge kvaliteten af bynaturen i København.

Strategien omfatter alt bynatur i København, både bynaturen på kommunale arealer og ikke-kommunale arealer. Søer, vandløb og havet ses som en integreret del af bynaturen, men behandles ikke i denne strategi. Indsatser for havnen findes i kommunens vision og i den kommende udviklingsplan for havnen. Indsatser for at sikre et godt vandmiljø i Københavns søer og vandløb findes i kommunens vandhandleplaner. De politiske og strategiske indsatser fra Københavns Kommunes biodiversitetsstrategi "Plads til Naturen" er indarbejdet i Bynatur i København. anbefalinger til konkrete tiltag fra "Plads til Naturen" vil fortsat fungere som kommunens administrationsgrundlag.

Bynaturen i København er ikke fuldt finansieret. Nogle af strategiens indsatser kan igangsættes uden finansiering, mens realiseringen af andre indsatser kræver finansiering. Finansieringen skal primært findes i de årlige budgetforhandlinger eller ved omlægning af driftsmidler.

¹ Green Cities samarbejdet, FN's biodiversitetskonvention, EU's biodiversitetsstrategi 2011-2020 og Naturplan Danmark

Natura 2000-områder, NBL § 3-områder, Fredninger, Artsfredninger og Habitatsdirektivets bilag VI og planlovens § 1 og § 33a.

KØBENHAVNS KOMMUNES MÅLSÆTNINGER:

- **BIODIVERSITET:** At øge antallet af tiltag, der primært har til formål at styrke biodiversiteten, og at muligheden for at fremme biodiversiteten altid indgår i afvejningen, når kommunen udvikler og omdanner byen, så vi er med til at udbygge, forstærke og værne om bynaturen som helhed.
- **KLIMATILPASNING:** At klimatilpasningen af København kommer til at bidrage til at skabe mere bynatur, øge biodiversiteten og skabe flere rekreative oplevelser.
- **NATUROMRÅDER:** At byens naturområder udvikles og plejes med særlig fokus på at styrke biodiversiteten og borgernes oplevelse af naturen.
- **PARKER:** At byens parker udvikles og plejes med hensynstagen til både kulturhistoriske, rekreative og biologiske hensyn.
- **KIRKEGÅRDE:** At byens kirkegårde udvikles og plejes med særlig fokus på at gøre kirkegårdene til en aktiv del af københavnernes rekreative liv - med respekt for fred, ro og begravelse.
- **BYUDVIKLING:** At der stilles krav til både kvalitet og omfang af bynatur i lokalplanlægningen, samt at der sikres mulighed for anlæg af kommunale grønne områder i byudviklingsområderne.
- **KOMMUNALE AREALER:** At der stilles krav til både kvalitet og omfang af bynatur, når der omdannes kommunale arealer, gader og bygninger.
- **IKKE-KOMMUNALE AREALER:** At kommunen aktivt støtter op om grønne initiativer på ikke-kommunale arealer ved at inspirere, motivere og indgå partnerskaber med private aktører og grundejere.
- **TRÆER:** At det samlede antal af træer i København øges og at der sikres gode vækstvilkår for både eksisterende og nye træer i byen. Derudover skal der være en variation i artsvalget.
- **RUMLIGHED:** At bynaturen anlægges, udvikles og plejes med særlig fokus på at skabe menneskelig skala og urbant udtryk i byen.
- **VAND:** At sikre adgang til vandoplevelser, og muligheder for ophold nær vand, samt at sikre rent vand i søer, vandløb og havet med et varieret dyre- og planteliv.

DEFINITION AF BYNATUR

PÅ DEN ENE SIDE ER BYNATUREN NETOP NATUR, FORDI DEN ER ALLE DE LEVENDE VÆSENER OG VÆKSTER I BYEN (...) IKKE BLOT HELE DEN GRØNNE STRUKTUR (...) OGSÅ SOLSORTEN PÅ TOPPEN AF EN TAGRYG (...) MÆLKEBØTTER DER GROR MELLEM BROSTEN (...) SAMTIDIG ER BYNATUREN NETOP BY, FORDI DEN I MEGET HØJ GRAD ER PLANLAGT, LANDSKABSUDVIKLET, ARKITEKTTEGNET, PLANTET, FORÆDLET OG TÆMMET, OG FORDI DEN ER OMGIVET AF STORBY OG SÅLEDES GRÆNSER OP TIL URBANE RUM OMKRING SIG.

Kilde: Århus Universitet 2011

BYNATUR I KØBENHAVN

Bynaturen i København er en fælles betegnelse, der dækker over alle de levende væsener og vækster, som lever i byen. Bynaturen findes overalt i byen - i byens naturområder, søer og vandløb, havnen, parker, kirkegårde og i vores by- og gaderum. Byens rekreative funktioner, som legepladser, kunstgræsbaner, skaterbaner og cykelstier er ikke bynatur. Men bynaturen danner ofte ramme om og integreres med rekreative funktioner.

Vigtigst af alt er, at bynaturen i København er kontekstbestemt og varierer alt efter, hvor i byen vi befinder os. Bynaturen i København kan derfor ses som en skala af strukturer, der spænder fra det enkeltstående træ i den tætte by til de vilde naturområder i udkanten af byen. På skalaen på næste side er bynaturen beskrevet med udgangspunkt i tre klassiske byrum. Skalaen illustrerer, hvordan bynaturen varierer i omfang og fremtræden afhængigt af, hvor vi befinder os i byen. Udover i de tre klassiske byrum findes bynaturen også et utal af andre steder i byen, f.eks. i byens gårdhaver, langs jernbaner og på byggetomter.

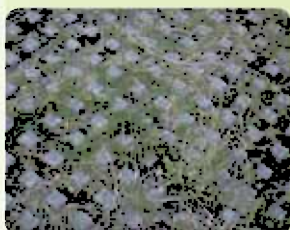
I starten af skalaen finder vi bynaturen i by- og gaderum. Her omfatter bynaturen f.eks. de sammenhængende boulevard- og alléplantninger, enkeltstående træer, den grønne skolegård, den grønne skybrudsvej og den midlertidige byhave. Her er bynaturen karakteriseret ved altid at være omgivet af en urban kontekst.

På midten af skalaen finder vi bynaturen i byens parker og kirkegårde. Her er bynaturen karakteriseret ved, at den ofte danner ramme om rekreative oplevelser, og at den er integreret med rekreative funktioner. På byens kirkegårde er brugerintensiteten lavere og artsrigdommen kan være højere. Her er bynaturen både ekstrem kultiveret og planlagt, men samtidig findes der også mere tilgroede arealer med gamle træer og sjældne arter.

I slutningen af skalaen finder vi bynaturen i byens naturområder. Her er bynaturen karakteriseret ved at være mere vild og ukultiveret. Her findes bynatur som f.eks. enge, overdrev, søer og vandhuller, græsningsarealer, døende træer og naturruderater. I naturområderne fungerer de rekreative funktioner, så som stier, opholds- og motionspladser i harmoni med de eksisterende naturværdier, og de rekreative oplevelser er ofte forbundet med naturen.

← BY

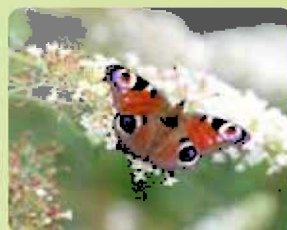
BY- OG GADERUM

Grønne belægninger

Gadetræer

Dagpåfugleøje
sommerfugl

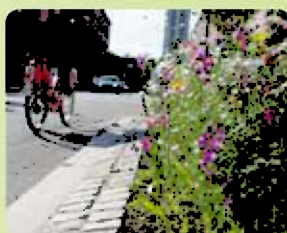
Brunflagermus

Parktræer

Grønne tage

Grønne vejarealer

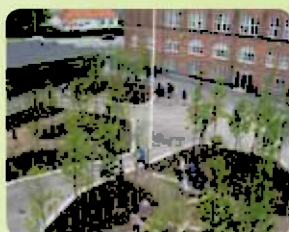
Midlertidige
grønne byrum

Græsarealer

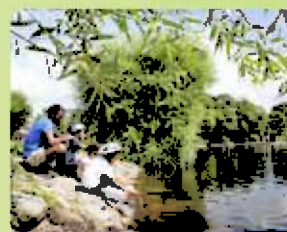
Grønne facader

Grøn skolegård

Grønne cykelstier

Søer

Vandhuller

PARKER OG KIRKEGÅRDE

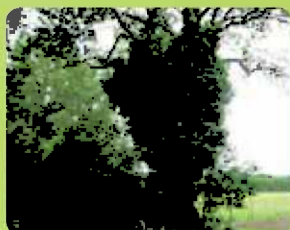

NATUR

NATUROMRÅDER

Skovhornugle

Døende træer

Iris sommerfugl

Vandområder

Alléer

Gamle træer

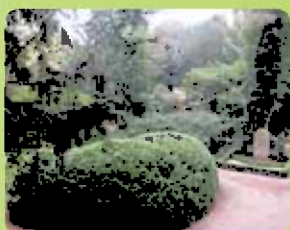
Rørspurv

Overdrev

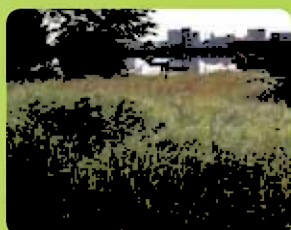
6 plettet køllesværmer

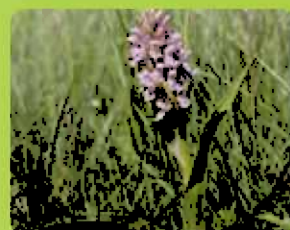
Formklippede hække

Fugleø

Naturruderater

Kødfarvet gøgeurt

**FLERE UNDERSØGELSER HAR VIST, AT
DER ER POSITIV SAMMENHÆNG**
MELLEM AFSTAND TIL GRØNNE OMRÅDER
OG STRESS – JO KORTERE AFSTAND, DESTO
MINDRE STRESS.

Kilde: Københavns Universitet 2005

DERFOR BYNATUR I KØBENHAVN!

Københavnerne har brug for bynaturen

Bynaturen har en afgørende betydning for københavnernes livskvalitet, sundhed og almene velbefindende. Den giver os æstetiske og rumlige oplevelser, tilbyder uforudsigelige sanselige oplevelser som årstidernes skiften og muligheden for at strække blikket og se horisonten. Bynaturen er med til at skabe en sund by at bo og leve i - en by med et stort udbud af rekreative oplevelser med plads og rum til både fysisk aktivitet, ro og fordybelse og rige naturoplevelser. Vi kalder denne del af bynaturens egenskaber for dens herlighedsværdi.

Byens naturområder, parker og grønne byrum fungerer i dag som københavnernes fælles baghave. Det er her, københavnerne mødes med venner og familie, holder børnefødselsdag og solbader. Det er i den grønne gårdhave eller i den lokale byhave, københavnerne tilfældigt møder deres naboer og stifter nye bekendtskaber på tværs af generationer og kulturer.

Bynaturen har en positiv indvirkning på københavnernes fysiske og mentale sundhed; den har i sig selv en positiv indvirkning på humør og helbred og er med til at forebygge og behandle stress. Bynaturen er den største arena for et både spontant og organiseret friluftsliv i København. Det er her, vi plukker bær, løber, går tur og spiller fodbold. Bynaturen motiverer københavnerne til at bevæge sig mere og er helt essentiel i forhold til at skabe det gode og aktive byliv.

24 % AF KØBENHAVNERNE KUNNE GODT FORESTILLE SIG AT LAVE FRIVILLIGT ARBEJDE I ET GRØNT OMRÅDE, OG DEN STØRSTE MOTIVATIONSFAKTOR ER DET SOCIALE FÆLLESSKAB.

Kilde: Københavns Kommune 2011

PERSONER, SOM BOR MERE END EN KILOMETER FRA ET GRØNT OMRÅDE, HAR STØRRE RISIKO FOR AT VÆRE SVÆRT OVERVÆGTIGE (BMI $\geq$ 30), END DEM, DER BOR MINDRE END 300 METER FRA ET GRØNT OMRÅDE.

Kilde: Københavns Universitet 2011

**I KØBENHAVN ER DER I DE SENESTE ÅRTI-
ER BL.A. FORSVUNDET TRE ENGFUGLEAR-
TER, MARKFIRBEN OG HUGORM OG FLERE
PLANTEARTER PÅ AMAGER FÆLLED.**

Kilde: Biomedica 2013

København har brug for bynaturen

Bynaturen har en praktisk funktion i form af økosystem-tjenester, som hjælper med at tilpasse København til fremtidens vejr, stoppe tilbagegangen af biodiversitet og sikre et behageligt mikroklima i byen. Bynaturen har en positiv effekt på både temperatur, luftkvalitet og støj. Den er med til skabe skygge, lys og luftcirkulation. En robust og fremtidssikret by er en by i harmoni med naturen. Vi kalder denne del af bynaturens egenskaber for dens nytteværdi.

Bynaturen spiller en vigtig rolle i arbejdet med at klimatilpasse København og bidrager bl.a. til at forsinke, nedsive og fordampe regnvand. Klimatilpasningen af København skal ses som en unik mulighed for at skabe mere bynatur, styrke biodiversiteten og skabe flere rekreative oplevelser til glæde for københavnernes.

Bynaturen er med til at sikre en høj biodiversitet i København. Biodiversiteten har en afgørende betydning for de økosystemer, som er livsgrundlag for alle levende organismer i byen. Forudsætningen for effektive økosystemtjenester er en rigdom i planter, dyr, fugle og insekter. En høj naturkvalitet bidrager til at styrke biodiversiteten i København ved at sikre levesteder og variation inden for arter og til at skabe flere naturoplevelser for københavnernes.

EN FORDOBLING AF VEGETATIONSVOLUMENET OMKRING BIRMINGHAM VIL KUNNE FØRE TIL ET FALD PÅ 25% I PARTIKELFORURENINGEN.

Kilde: Lancaster University 2005

DEFINATION AF BIODIVERSITET

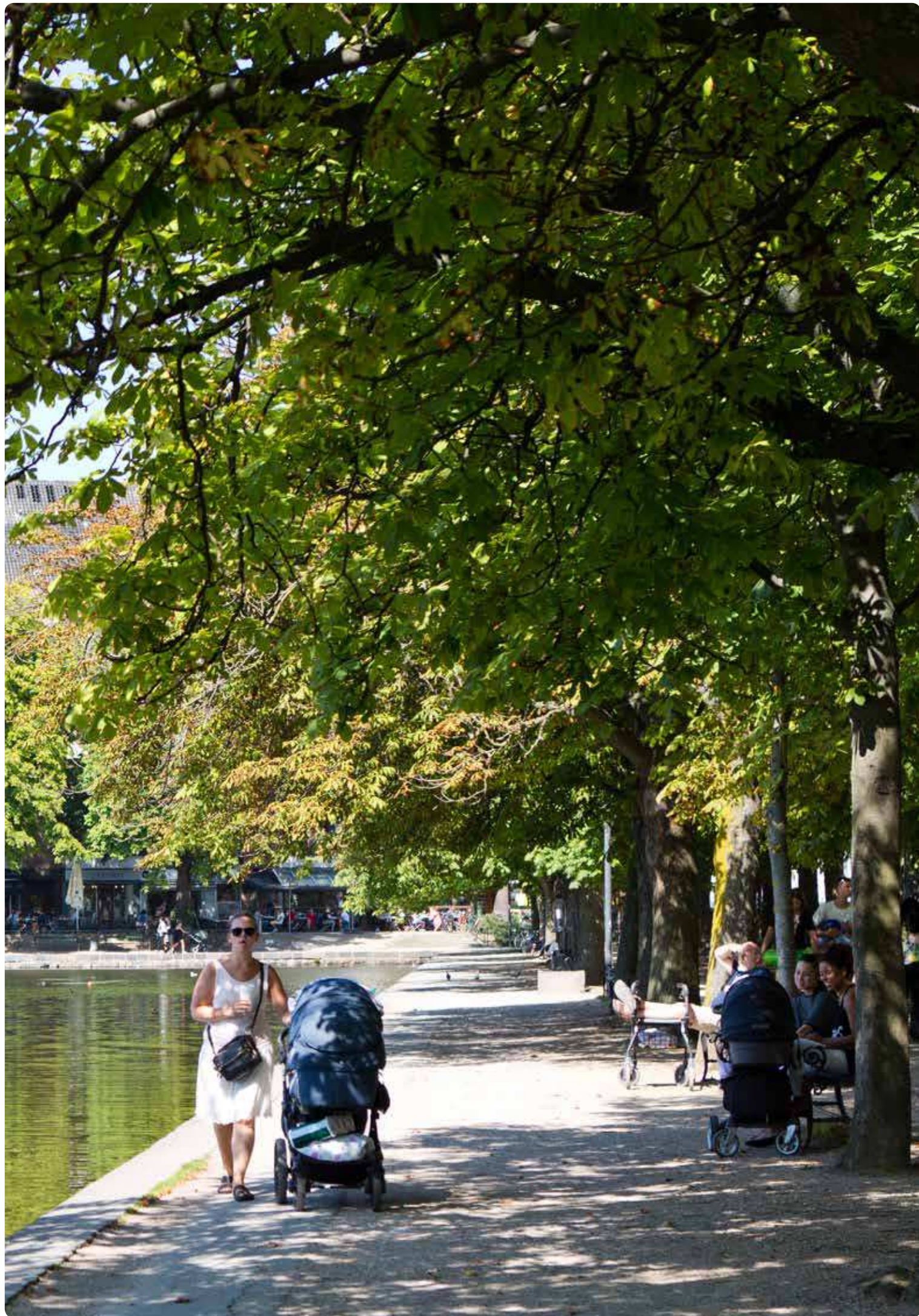
BIODIVERSITET ER VARIATION I DEN LEVENDE NATUR, IKKE KUN VARIATION AF ARTER, MEN OGSÅ VARIATION AF GENER, LEVESTEDER OG ØKOSYSTEMER.

EN STØRRE VARIATION GIVER EN STØRRE DIVERSITET. BIODIVERSITETEN INDGÅR I ET SAMSPIL MED DET FYSISKE MILJØ (JORD, KLIPPER, VAND OSV.). DETTE SAMSPIL DANNER DE ØKOSYSTEMER, SOM ER LIVSGRUNDLAG FOR ALLE LEVENDE ORGANISMER - INKLUSIVE OS SELV.

Kilde: Byens grønne struktur 2015

1 M² GRÆS HAR EN TOTAL FORDAMPNING PÅ 400-600 L REGNVAND OM ÅRET, OG ET BØGETRÆ KAN OPTAGE 137 L VAND OM DAGEN.

Kilde: Københavns Universitet 2013

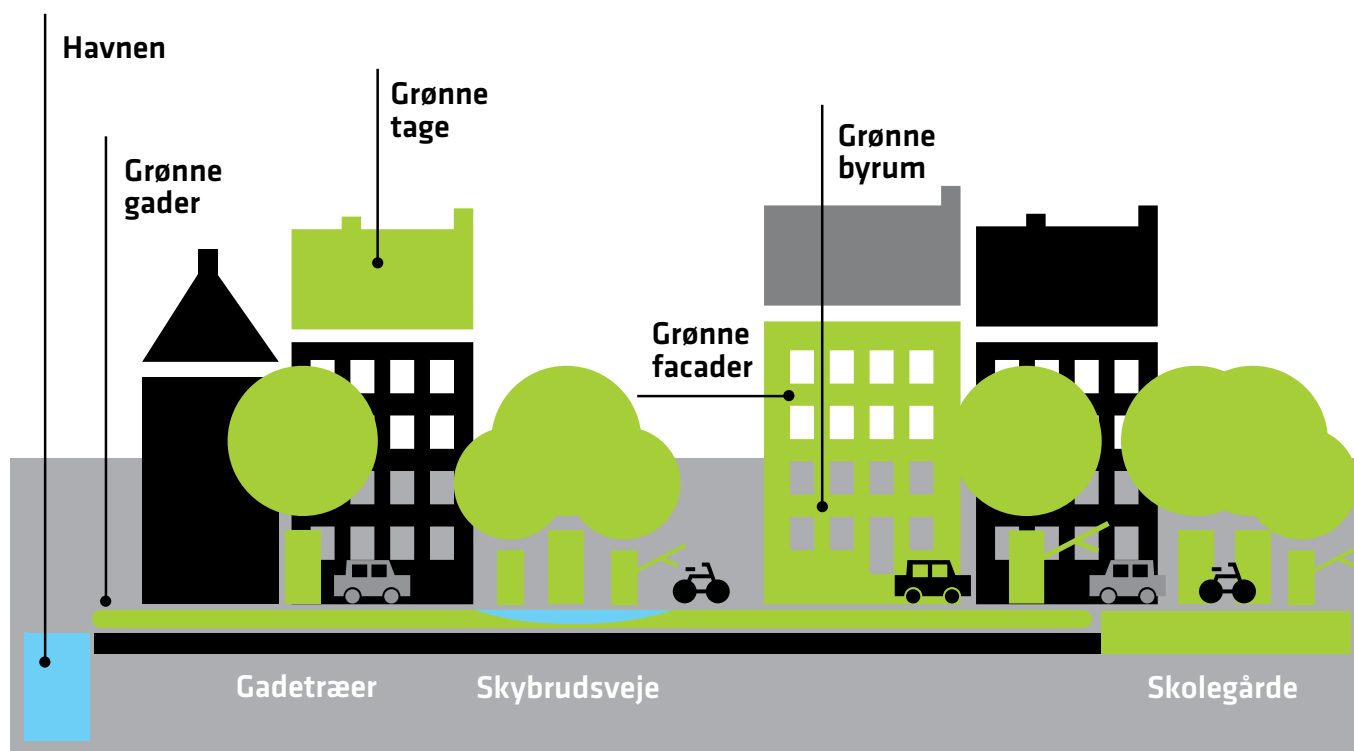
VISION #1

MERE BYNATUR TIL KØBENHAVNERNE

Med denne strategi ønsker vi at favne alle byens arealer og sikre, at både kommunale og ikke-kommunale arealer kommer til at indgå i arbejdet med at skabe mere og bedre bynatur i København.

Ambitionen med strategien er, at der kommer flere træer langs gaderne, flere grønne gårdhaver og mere bynatur på byens tage, samt at de arter, som lever i byen, prioriteres, når vi udvikler og omdanner byen. Der, hvor bynaturen

allerede findes, skal den plejes og styrkes, så de naturoplevelser, som københavnernes efterspørger, intensiveres. Det er Københavns Kommunes ambition at udvikle, styrke og værne om bynaturen som helhed - også selvom byen konstant udvikles og omdannes. Figuren nedenfor viser en oversigt over potentielle steder, hvor der kan skabes mere bynatur i København fordelt på terræn, tage og facader - både på kommunale og ikke-kommunale arealer.

BY- OG GADERUM

PARKER OG KIRKEGÅRDE

NATUROMRÅDER

BIODIVERSITET

Truede arter

Truede arter
Karakteristiske arter

Truede arter
Karakteristiske arter
Hjemmehørende arter

KLIMATILPASNING

Klimatilpassede by- og gaderum

Klimatilpassede parker

Klimatilpassede naturområder

FUNKTIONALITET

Socialt fællesskab, fysisk aktivitet,
multifunktionelle løsninger og
robuste løsninger

Socialt fællesskab, fysisk aktivitet,
fred og ro, multifunktionelle løsninger
og robuste løsninger

Naturoplevelser, fred og ro,
ensidige løsninger og sårbare løsninger

RUMLIGHED

PLEJEINDSAT

Byrumspleje

Parkpleje/Naturpleje

Naturpleje

VISION #2

BYNATUR MED HØJ KVALITET

Med denne strategi ønsker vi at øge kvaliteten af bynaturen i København. Det vil vi gøre ved at øge kvaliteten af både eksisterende og ny bynatur. For at sikre bynatur med høj kvalitet har vi defineret fem kvalitetsparametre: Biodiversitet, klimatilpasning, funktionalitet, rumlighed og plejeindsats. Vigtigst af alt er, at kvaliteten af bynaturen er kontekstbestemt og varierer alt efter, hvor i byen vi befinder os. Til venstre ses et skema over de fem kvalitetsparametre og de kvalitetsmål, som er opstillet for henholdsvis by- og gaderum, parker, kirkegårde og naturområder. Kvalitetsmålene skal ses som minimumskrav.

Biodiversitet

Københavns Kommune er forpligtet til at bremse tilbagegangen af biodiversiteten, de hjemmehørende arter og naturtyper. Derfor er det et kvalitetsmål, at bynaturen skal opnå et stadie, hvor biodiversiteten styrkes. Indsatsen kan dog være forskellig alt efter, hvor vi befinder os i byen. I naturområderne skal biodiversiteten være høj. Der skal være stor variation af arter og levesteder. Naturområderne skal bestå af hjemmehørende arter. Vildhed, kontinuitet og autenticitet skal være i fokus. I parker, på kirkegårde samt i by- og gaderum kan biodiversiteten være lavere og vi kan anvende eksotiske arter og kultiverede planter, der tilgodeser funktionelle og æstetiske krav.

Klimatilpasning

Klimaforandringerne er en realitet – også i København. Det er derfor et kvalitetsmål, at bynaturen skal spille en aktiv rolle i arbejdet med at klimatilpasse København. Bynaturen skal være med til at sikre en robust og mangfoldig by, der kan modstå et ændret klima, nye sygdomme og indvandring af nye arter. Bynaturen skal bidrage til at ned-sive, fordampe og forsinke regnvand og sikre et behageligt klima i byen. Både by- og gaderum, parker, kirkegårde og naturområder skal bidrage til den samlede regnvandshåndtering og til at forbedre byens mikroklima.

Funktionalitet

Bynaturen danner ramme om et utal af rekreative funktioner og oplevelser. Det er derfor et kvalitetsmål, at både ny og eksisterende bynatur udvikles, anlægges og plejes med fokus på at tilgodeser borgernes ønsker og behov for

nye rekreative funktioner og på at kunne modstå en øget brugerintensitet. København er en tæt by, som skal rumme mange forskellige funktioner. Derfor er det vigtigt, at bynaturen sammentænkes med andre funktioner og indgår i multifunktionelle løsninger, der tilgodeser flere behov. Særligt bynaturen i by- og gaderum og parker skal være modstandsdygtig overfor en høj brugerintensitet og skal indgå i multifunktionelle løsninger. Der imod kan bynaturen i naturområderne være mere sårbar og funktionerne kan være mere ensidige og rettet mod selve naturoplevelsen.

Rumlighed

Bynaturen er et arkitektonisk element, der er med til at skabe smukke og veldisponerede by- og gaderum og rumlige oplevelser. Bynaturen kan tilføre menneskelige dimensioner, sammenhæng, identitet og karakter til byens rum. Bynaturen giver gennem skiftende årstider stor rigdom til bybilledet. Den skaber variation i farver, lys og stemninger, og er med til at give byen en sanselig dimension. Bynaturen kan være med til at give et byrum arkitektonisk værdi og betydning for bydelen som helhed. Derfor er det et kvalitetsmål, at bynaturen anlægges, udvikles og plejes med særlig fokus på, at bruge bynaturen til at skabe smukke rum og rumlige oplevelser i byen.

Plejeindsatser

Pleje og vedligehold af bynaturen er altafgørende for bynaturens kvalitet og fremtræden. Det er derfor et kvalitetsmål, at plejeindsatsen tilpasses bynaturens funktion, kontekst og brugerintensitet, samt at plejen er med til at understøtte bynaturens oplevelsesværdier. I vores by- og gaderum skal bynaturen plejes med udgangspunkt i en høj brugerintensitet og med fokus på at fremme sociale og kulturelle oplevelser. Naturområderne skal plejes med fokus på at fremme biodiversiteten, artsrigdom og naturoplevelser.

HVORDAN SKABER VI MERE BYNATUR I KØBENHAVN?

Med denne strategi ønsker vi at favne alle byens arealer. Strategien skal være med til at sikre, at bynaturen bliver integreret, bl.a. når kommunen udarbejder lokalplaner for både nye og eksisterende byområder, når vores folkeskoler skal omdannes, når andelsboligforeningerne skal renovere deres gårdhaver og når kommunen omdanner grønne områder.

Strategien er derfor opbygget omkring fire temaer, der tilsammen dækker Københavns areal. De fire temaer skal sikre, at både kommunale og ikke-kommunale arealer indgår i arbejdet med at skabe mere og bedre bynatur i København.

Hvert tema indeholder en række indsatser som Københavns Kommune skal igangsætte for at opnå vores mål. Indsatserne er inddelt i fem kategorier: Værktøjer, kataloger, handlingsplaner og projekter, organisatoriske ændringer og partnerskaber. Strategiens indsatser er ikke fuldt finansieret og vil derfor kræve efterfølgende økonomisk prioritering. Finansieringen skal primært findes i de årlige budgetforhandlinger eller ved omlægning af driftsmidler.

Københavnerne som medskabere af fremtidens bynatur

Arbejdet med at skabe mere og bedre bynatur i København skal ikke kun gennemføres af Københavns Kommune. Det skal løftes gennem lokal forankring og i samskabelse med de private grundejere, erhvervslivet og andre, der brænder for bynaturen i København. Det er derfor vores intention at skabe de bedste rammer for københavnernes, så de får lyst til og mulighed for at involvere sig i arbejdet med at skabe mere bynatur i København. Det er vores ambition at støtte fællesskaber, der bidrager til at skabe mere og bedre bynatur i København, og det vedrører alt fra frivillig naturpleje til græsningslaug og lokale byhaver.

Strategiens succes afhænger i høj grad af københavnernes engagement og aktive deltagelse. Vi skal invitere og motivere alle, der bruger byen til at tage aktiv del i at udvikle bynaturen i København. Dels fordi det er mere tilfredsstillende at være i en by, som man selv kan være med til at skabe og dels fordi vi på den måde kan være med til at øge københavnernes kendskab til, tilknytning til og forståelse for bynaturen.

TEMAER:

#1

BYNATUR I KOMMUNALE GRØNNE OMRÅDER

#2

BYNATUR I BYUDVIKLINGEN

#3

BYNATUR PÅ KOMMUNALE AREALER

#4

BYNATUR PÅ IKKE-KOMMUNALE AREALER

**68 % AF KØBENHAVNERNE BESØGER BY-
ENS PARKER, NATUROMRÅDER, STRANDE
OG HAVNEBADE ET PAR GANGE OM UGEN
ELLER MERE OM SOMMEREN.**

Kilde: Københavns Kommune 2013

TEMA #1

BYNATUR I KOMMUNALE GRØNNE OMRÅDER

INDIKATORER 2025:

- 95 % af brugerne er tilfredse med kvaliteten af Københavns Kommunes parker, kirkegårde og naturområder.
- Københavns Kommune igangsætter årligt to naturplejeprojekter i de kommunale grønne områder.

Dette tema omfatter alle Københavns Kommunes grønne områder, herunder parker, naturområder, kirkegårde og strande samt de arter, som lever her. De kommunale grønne områder udgør ca. 17 % af byens samlede areal.

De kommunale grønne områder udgør en vigtig ressource for bynaturen i København. De danner ramme om et utal af rekreative funktioner og foreningsaktiviteter og er levested for en lang række dyre- og plantearter. Derudover indgår de kommunale grønne områder som en vigtig brik i klimatilpasningen af København.

Det er derfor Københavns Kommunes vigtigste ambition at bevare og beskytte de kommunale grønne områder og de arter som lever der, herunder også de sunde træer.

Det er vores ambition, at kommunens naturområder skal udvikles og plejes med fokus på at styrke biodiversiteten og borgernes oplevelse af naturen. Det vil vi gøre gennem målrettet kortlægning af naturværdier og målrettede indsatser for truede arter samt ved at øge naturplejen og vores fokus på formidling og læring om bynatur.

Det er vores ambition, at kommunens parker skal udvikles og plejes med hensyntagen til både kulturhistoriske, rekreative og biologiske hensyn. Det vil vi gøre gennem strategisk drift af vores parker, ved at blive endnu klogere på hvordan københavnernes bruger vores parker og ved at koordinere vores indsatser i parkerne på tværs af fagområder.

Her ud over vil vi blive bedre til at udnytte de uudnyttede eksisterende potentialer, f.eks. Amager Fælled og byens kirkegårde, der med fordel kan gøres mere tilgængelige og attraktive for københavnernes.

78 % AF KØBENHAVNERNE BESØGER BYENS PARKER, NATUROMRÅDER, STRANDE OG HAVNEBADE FOR AT FÅ FRISK LUFT.

Kilde: Københavns Kommune 2013

INDSATS	BESKRIVELSE	EFFEKT
Retningsgivende planer	Udarbejdelse af nyt koncept for retningsgivende planer for hver bydel. Planerne skal koordinere aktuelle indsatser samt sætte retning for udvikling af bynaturen i hver bydel. I tilknytning til handlingsplanen gennemføres der et pilotprojekt. <i>*indsatsen er også gældende for tema 3.</i>	Styrket oplevelsesværdi Styrket biodiversitet Øget robusthed Flere multifunktionelle løsninger
Politik for kirkegårde	Udarbejdelse af en politik for Københavns Kommunes kirkegårde. Politikken skal øge fokus på kirkegårdenes rekreative potentiale og sikre, at de indgår som en aktiv del af københavnernes rekreative liv.	Styrket oplevelsesværdi Forbedret plejeindsats Flere multifunktionelle løsninger
Naturpleje og naturgenopretning	Udarbejdelse af en handlingsplan for naturpleje i Københavns Kommunes grønne områder samt implementering af handlingsplanen, herunder bekæmpelse af invasive arter, naturgenopretning, adaptiv naturforvaltning og opbygning af kompetencer i forvaltningen.	Styrket oplevelsesværdi Styrket biodiversitet Forbedret plejeindsats
Indsatser for truede arter	Udarbejdelse af en handlingsplan for truede arter i København samt implementering af handlingsplanen. Handlingsplanen skal som minimum indeholde en årlig indsats for en truet art i København. <i>*indsatsen er gældende for alle fire temaer.</i>	Styrket oplevelsesværdi Styrket biodiversitet
Kortlægning af bynatur	Kortlægning af eksisterende naturværdier i København. Kortlægningen skal bl.a. gennemføres i samarbejde med borgere og grønne interesseorganisationer. <i>*indsatsen er gældende for alle fire temaer.</i>	Styrket oplevelsesværdi Styrket biodiversitet
Brugervurderinger	Udførelse af brugerundersøgelser i de kommunale grønne områder. Borgernes adfærd og behov afdækkes ved årlige brugerinterviews og parktællinger. <i>*indsatsen er også gældende for tema 3.</i>	Styrket oplevelsesværdi Flere multifunktionelle løsninger
Strategisk drift af bynatur	Udførelse af et pilotprojekt for langsigtet strategisk drift af bynatur, herunder strategisk prioritering af driftsmidler, udskiftning og forbedring af bynatur og ressourcefordeling. Hensigten er, at pilotprojektet på sigt skal implementeres i en større skala.	Forbedret plejeindsats Øget robusthed
Partnerskaber i kommunale grønne områder	Etablering af partnerskaber i de kommunale grønne områder, herunder frivillig naturpleje, græsningslaug mm. Partnerskaberne skal have fokus på både pleje og udvikling af de grønne områder.	Forbedret plejeindsats Øget kendskab til, ejerskab til og forståelse for bynaturen.
Formidling og læring om bynatur	Koordinering af Københavns Kommunes initiativer indenfor formidling af bynatur samt igangsættelse af nye formidlings- og læringsinitiativer. De nye initiativer skal have særligt fokus på læringsperspektivet hos børn og unge. Initiativerne udføres i samarbejde med kommunens naturskoler og bemandede legepladser. <i>*indsatsen er gældende for alle fire temaer.</i>	Øget kendskab til, ejerskab til og forståelse for bynaturen.

TEMA #1

CASE FÆLLEDPARKEN

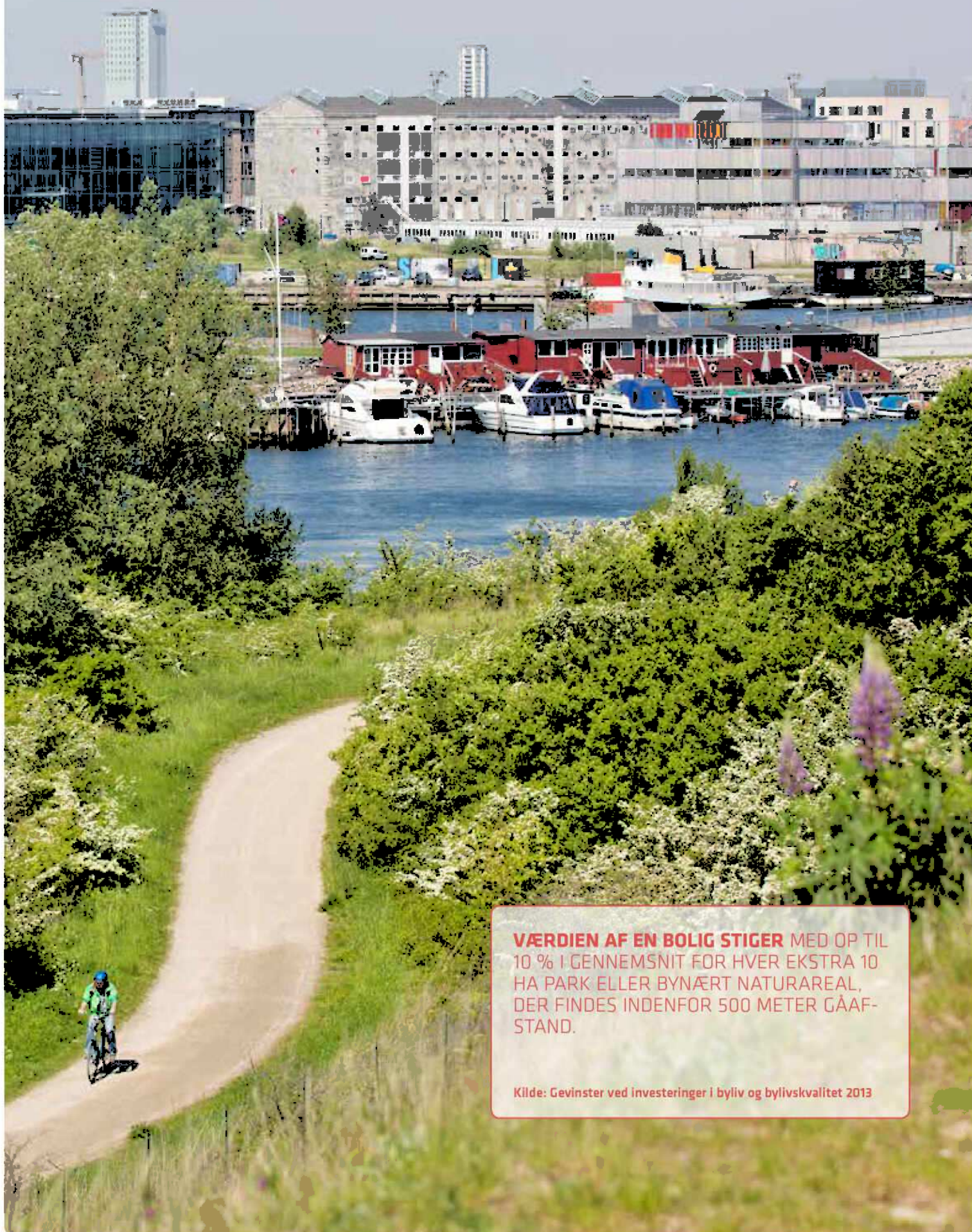
Med 11 mio. besøgende hvert år er Fælledparken Københavns mest besøgte park. I årene 2009-2013 gennemgik parken, med donation fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal, en gennemgående renovering, der har forbedret parken markant.

Parken indeholder i dag en interaktiv tårnlegeplads, 3,5 km oplyst løbesti, Nordeuropas største skatepark, en 200 m² stor danseplads, 152 bænke, over 1.000 nye træer og en ny kunstgræsbane. Disse nye tiltag har ikke reduceret de eksisterende naturværdier. Fælledparken ligner sig selv trods forandringer. Vi har nemlig valgt at bevare parkens særpræg og eksisterende naturværdier ved ikke at lave store ændringer midt i parken, men i stedet lægge de nye rekreative tilbud i kanten af den.

Fælledparkens gamle træer er bl.a. levested for Københavns største bestand af fredede brunflagermus. Som et led i Københavns Kommunes arbejde med biodiversitet i 2010 og i 2015 blev det kortlagt, hvilke gamle træer flagermusenes tilstedeværelse har behov for, hvis arten skal overleve. Desuden er der opsat et kunstigt flagermusbo i håb om, at det med tiden kan erstatte træer, der af sikkerhedshensyn bliver fældet. Så vidt det er muligt, bevares gamle træer som torsoer til biodiversiteten, da gamle træer er levested for mange svampe, insekter og fugle.

Renoveringen har været Københavns største parkfornyelse nogensinde og har i alt kostet 196 mio. kr. Fælledparken er et godt eksempel på, hvordan man kan forbedre de rekreative faciliteter og øge brugerintensiteten, samtidig med at man tilgodeser kulturhistoriske og biologiske interesser.

VÆRDIEN AF EN BOLIG STIGER MED OP TIL 10 % I GENNEMSIT FOR HVER EKSTRA 10 HA PARK ELLER BYNÆRT NATURAREAL, DER FINDES INDENFOR 500 METER GÅAF-
STAND.

Kilde: Gevinster ved investeringer i byliv og bylivskvalitet 2013

TEMA #2

BYNATUR I BYUDVIKLINGEN

INDIKATORER 2025:

- At bynaturen indarbejdes i alle faser af Københavns Kommunes byplanlægning.
- 90 % af københavnernes i byudviklingsområderne skal kunne gå til en park, en strand, et naturområde eller et havnebad på under 15 minutter.

Dette tema omfatter alle de arealer, som er udlagt til byudviklingsområder i Københavns Kommunes kommuneplan 2015 samt nye lokalplanområder i den eksisterende by. Strategi for bynatur underordner sig kommuneplanens overordnede målsætninger for byens udvikling. Arealmæssigt udgør byudviklingsområderne ca. 6 % af byens samlede areal, mens arealet på de nye lokalplanområder er ukendt.

Adgangen til grønne områder tæt på boligen er vigtig for københavnernes livskvalitet og prioriteres højt, når vi vælger bolig i København. Flere undersøgelser har desuden vist, at nærheden til grønne områder har en positiv indflydelse på ejendomsværdien og en stor betydning for bylivet i nærområdet.

Det er vores ambition at sikre god og let adgang til grønne områder i byudviklingsområderne. Det vil vi bl.a. gøre ved at stille krav til både kvalitet og omfang af bynatur i lokalplanlægningen og ved at prioritere den eksisterende natur i byudviklingsområderne. Kravene skal imødekomme evt. planmæssige udfordringer.

Derudover ønsker Københavns Kommune at sikre muligheden for at anlægge kommunale grønne områder i byudviklingsområderne ved strategisk udvælgelse af arealer, der i fremtiden kan omdannes til kommunale grønne områder. Behov for arealerhvervelse tilkendes på udviklingskort i Kommuneplan 2015.

Som et led i udviklingen af de nye byområder vil vi skabe mulighed for fleksibel og kreativ brug af byområderne. Det vil vi gøre gennem partnerskaber med de private grundejere og ved at støtte op om initiativer og aktiviteter, der kan være med til at skabe mere bynatur i byudviklingsområderne.

For at udvikle byudviklingsområderne til attraktive grønne byområder er det vigtigt, at vi i højere grad synliggør og kommunikerer værdien af bynaturen til både grundejere, bygherre og developere, og at vi bliver bedre til at indarbejde og prioritere bynaturen i alle faser af planlægningsprocessen.

ADGANGEN TIL GRØNNE OMRÅDER PRIORITERES HØJT, NÅR MAN VÆLGER AT BOSÆTTE SIG I KØBENHAVN. KORT AFSTAND TIL GÅRDMILJØ ELLER GRØNNE AREALER HAR STOR BETYDNING FOR BÅDE VOKSNE UDEN BØRN OG BØRNEFAMILIER, NÅR DE VÆLGER BOLIG.

Kilde: Københavns Kommune 2014

INDSATS**BESKRIVELSE****EFFEKT****Begrønnings-
værktøj**

Udarbejdelse af begrønningsværktøj, som Københavns Kommune skal bruge til at stille krav til kvalitet og omfang af bynatur i lokalplanlægningen. Værktøjet skal udvikles, så det imødekommer evt. planmæssige udfordringer og skal inkludere tilhørende vurdering af de økonomiske konsekvenser.

Mere bynatur i byudviklingsområderne
Styrket biodiversitet
Klimatilpasning
Styrket oplevelsesværdi

**Katalog over
bynaturløsninger**

Udarbejdelse af katalog over løsninger med bynatur, der kan anvendes i forbindelse med byudvikling. Kataloget skal inkludere nøgletal og anlægs- og driftsomkostninger for de enkelte løsninger.

Mere bynatur i byudviklingsområderne
Styrket biodiversitet
Klimatilpasning
Styrket oplevelsesværdi

**Opkøb af arealer
til nye grønne
områder**

Udarbejdelse af handlingsplan for strategisk udvælgelse og opkøb af arealer til etablering af nye kommunale grønne områder i byudviklingsområderne samt implementering af handlingsplan. Indsatsen kan også omfatte arealer i den eksisterende by.

Mere bynatur i byudviklingsområderne
Styrket oplevelsesværdi

**Værdisætning af
grønne områder**

Udarbejdelse af analyser af grønne områder, der skal dokumentere værdien af grønne områder i København. Herunder dialog med developere og bygherre og udarbejdelse af konkrete businesscases. Indsatsen gennemføres i samarbejde med uddannelsesinstitutioner.

Mere bynatur i byudviklingsområderne

**Bynatur i
byplanlægningen**

Analyse af, hvordan Københavns Kommune i dag indarbejder bynatur i byplanlægningen samt udarbejdelse af ny procedure for, hvordan bynaturen indarbejdes i planlægningsprocessen.

Mere bynatur i byudviklingsområderne

**Partnerskaber i
byudviklings-
områder**

Etablering af partnerskaber i byudviklingsområderne. Partnerskaberne skal have fokus på bynatur og etablering af midlertidige grønne områder og byrum.

Mere bynatur i byudviklingsområderne
Øget kendskab til, ejerskab til og forståelse for bynaturen.

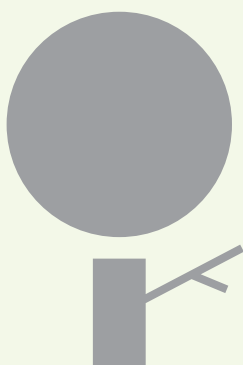
TEMA #2

CASE GRØNTTORVET I VALBY

Grønttorvet har ligget i Valby siden 1958, men flytter nu til et nyt og mere moderne torv i Høje Taastrup, hvor der er mulighed for mere plads. Dermed har Københavns Kommune mulighed for at udvikle området til et nyt og attraktivt byområde med meget bynatur.

Området skal tilbyde varierende boformer og muligheder for fællesskaber i en tæt by med et grønt udtryk og en bæredygtig tilgang. Grønttorvshallens areal bliver bykvarterets grønne hjerte, hvor der etableres en grøn park med høj naturkvalitet. Parken bevarer stedets unikke industrifortælling og bliver samtidig et grønt samlingssted, der er let tilgængeligt for alle. Området tilføres en højere artsrigdom, end der er i dag, hvilket bidrager til at skabe både mere og bedre bynatur. Derudover inviterer rummene til bevægelse i form af boldspil, leg, fitness og selvorganiseret idræt.

Planerne for Grønttorvet har især fokus på at integrere grønne attraktive områder med høj rekreativ værdi, der er let tilgængelige for områdets beboere. Byområdet er derfor et godt eksempel på, hvordan man kan indarbejde og prioritere bynaturen i et byudviklingsområde.

TEMA #3

BYNATUR PÅ KOMMUNALE AREALER

INDIKATORER 2025:

- 50 % af københavnernes er tilfredse med mængden af grønt på gader, stræder og pladser.
- 20 % af Københavns samlede areal er dækket af trækroner.

Dette tema omfatter alle de arealer i København, som ejes af Københavns Kommune eksklusive de kommunale grønne områder. Det omfatter alt fra børnehaver, skoler, plejehjem, kommunale veje og byrum til kontorbygninger og mandskabsbygninger. Københavns Kommunes arealer omfatter ca. 18 % af byens samlede areal.

København er konstant under udvikling og kommunen etablerer løbende nye institutioner, udbygger skoler, udvider infrastrukturen og anlægger nye fritidsfunktioner og kulturelle institutioner. Københavns Kommunes arealer udgør et stort potentiale i forhold til at skabe mere bynatur i København, da vi på disse arealer har mulighed for at stille krav til mængden og kvaliteten af bynaturen.

Det er kommunens ambition at gå forrest i arbejdet med at skabe mere bynatur i København. Det vil vi gøre ved at stille krav til bynaturen i kommunale anlægsprojekter og byggesager, ved at bevare eksisterende bynatur, ved at optimere vores drift af bynaturen og ved at forbedre mulighederne for finansiering af bynaturen i kommunale anlægsprojekter.

For at sikre, at bynaturen prioriteres i de kommunale anlægsprojekter, vil vi blive endnu bedre til at finde intelligente og multifunktionelle løsninger, hvor bynaturen f.eks. kan fungere som spændende leg- og læringsmiljøer i skoler. Bynaturen skal være en integreret del af løsningen, når vi omdanner bl.a. veje, skoler og pladser, så byens gader og byrum vil bidrage til, at København opleves som en grøn storby med mange varierede naturoplevelser.

De vigtige gadeforløb i København er understreget af boulevard- eller allébeplantninger, ligesom der findes en række byrum, der er særligt smukke på grund af deres træbeplantninger. Det er derfor vores ambition at eksisterende træer bevares og at nye kommer til samt at der sikres gode vækstvilkår for eksisterende og nye træer i byen. Derudover sigtes der efter variation i artsvalget.

Klimatilpasningen af København medfører en omfattende omlægning af mange af byens veje og byrum. Det er vores ambition, at klimatilpasningen af København bidrager til at skabe mere bynatur, øget biodiversitet og flere rekreative oplevelser.

56 % AF KØBENHAVNERNE VURDERER, AT "MERE GRØNT" KAN FÅ DEM TIL AT OPHOLDE SIG MERE PÅ TORVE, PLADSER OG STRØGGADER.

Kilde: Københavns Kommune 2013

INDSATS

BESKRIVELSE

EFFEKT

Begrønnings-værktøj

Udarbejdelse af begrønningsværktøj, som Københavns Kommune skal benytte til at stille krav til kvalitet og omfang af bynatur i kommunale anlægsprojekter. Sammen med værktøjet skal der udarbejdes en tilhørende vurdering af de økonomiske konsekvenser.

Mere bynatur i de kommunale anlægsprojekter
Styrket biodiversitet
Klimatilpasning
Styrket oplevelsesværdi

Træpolitik og Retningslinjer for træer

Udarbejdelse af en træpolitik og et administrationsgrundlag for bevaring, etablering og pleje af træbestanden i København samt sikring af træartsvalg og bevaringsværdige træer.

**indsatsen er gældende for alle fire temaer.*

Mere bynatur
Forbedret plejeindsats
Styrket biodiversitet

Katalog over bynatur løsninger

Udarbejdelse af katalog over løsninger med bynatur, der kan anvendes i kommunale anlægsprojekter. Kataloget skal inkludere nøgletal og anlægs- og driftsomkostninger ved de enkelte løsninger.

Mere bynatur i de kommunale anlægsprojekter
Styrket biodiversitet
Klimatilpasning
Styrket oplevelsesværdi

Grøn identitet og bynatur i skybruds-planlægning

Nedsættelse af en tænketank, der skal sætte retning, inspirere og skabe bil- leder på/visioner for, hvordan bynaturen sammentænkes med skybrudsplan- lægningen. Udarbejdelse af katalog over grønne skybrudsløsninger.

Mere bynatur i de kom- munale anlægsprojekter
Regnvandshåndtering

100.000 træer

Udarbejdelse af handlingsplan for etablering af 100.000 træer i København frem mod 2025 samt gennemførelse af handlingsplan. Planen skal indeholde initiativer for både gadetræer, parktræer og partnerskabstræer.

**indsatsen er gældende for alle fire temaer.*

Mere bynatur
Styrket oplevelsesværdi

Grønne forbindelser

Udarbejdelse af en handlingsplan for grønne forbindelser i København. Kortet skal indeholde eksisterende og potentielle grønne forbindelser set i relation til klimatilpasning, biodiversitet og spredningskorridorer og rekreative forbin- delser. Handlingsplanen skal generelt skabe fokus på grønne forbindelser i kommunens øvrige planlægning

Styrke biodiversitet
Klimatilpasning
Styrket oplevelsesværdi

Bynaturspulje til kommunale arealer

Etablering af en årlig bynaturspulje, der kan bruges til at supplere eksisterende anlægsbudgetter, hvor bynaturen bør styrkes. Puljen skal kunne søges af alle Københavns Kommunes forvaltninger.

Mere bynatur i de kom- munale anlægsprojekter

Udnyttelse af driftskompeten- cer på tværs

Udførelse af et pilotprojekt på tværs af forvaltningerne med det formål at ud- nytte de eksisterende grønne driftskompetencer i kommunen bedre. Hensig- ten er, at pilotprojektet på sigt skal implementeres i en større skala.

Forbedret plejeindsats
Øget robusthed

Partnerskaber på kommunale arealer

Etablering af partnerskabsprojekter på kommunale arealer. Partnerskaber- ne skal have fokus på pleje og udvikling af bynatur på kommunale arealer, herunder midlertidige grønne byrum, byhaver og pleje af f.eks. blomsterbede i børnehaver og skoler.

Mere bynatur på kom- munale arealer
Øget kendskab til, ejer- skab til og forståelse for bynaturen

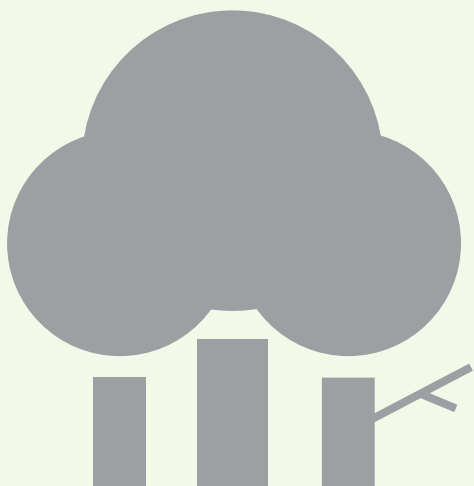
TEMA #3

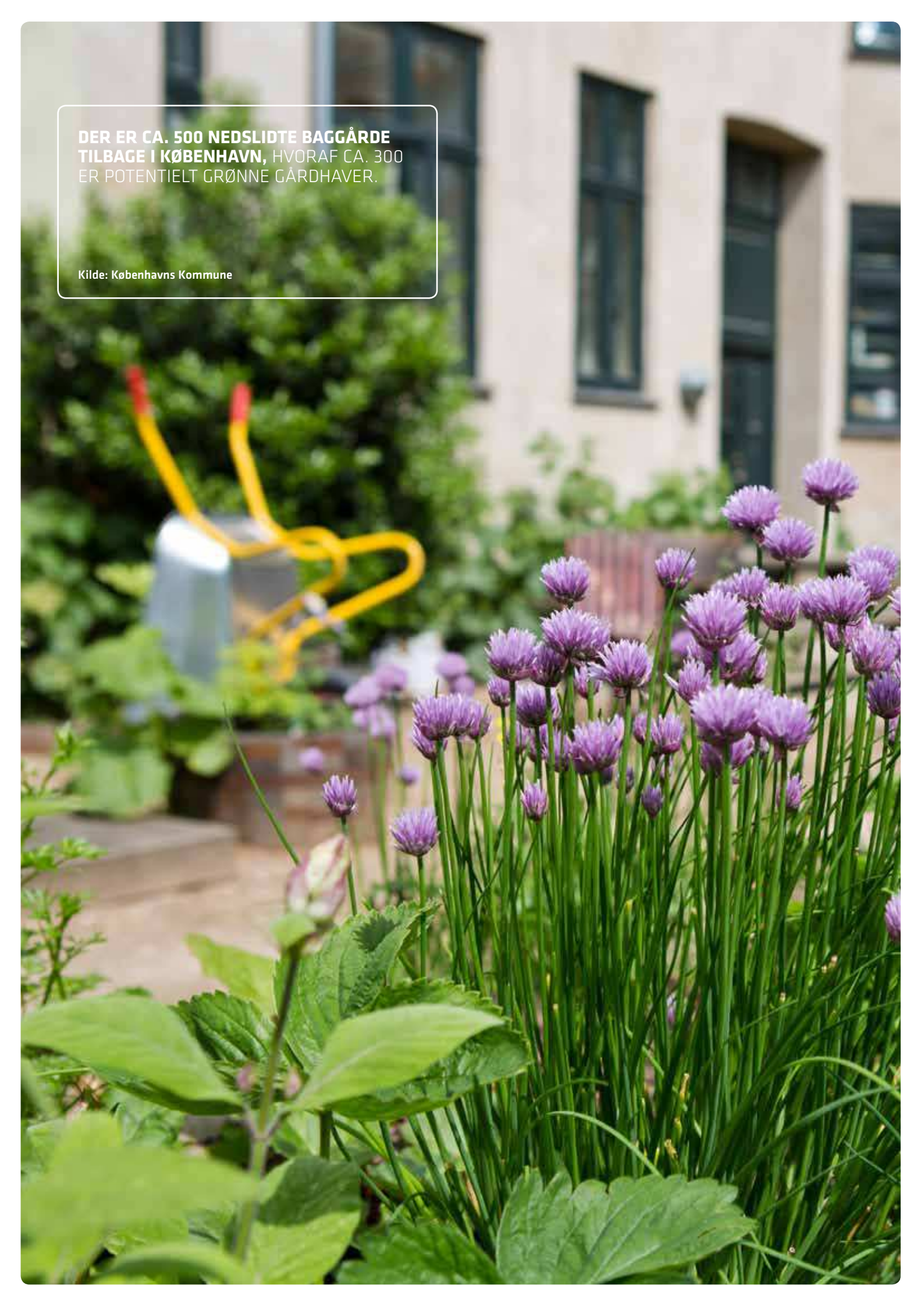
CASE AMAGER FÆLLED SKOLE

Med renoveringen af skolegården på Amager Fælled Skole har Københavns Kommune erstattet asfalt og grå beton med planter og træer. Amager Fælled Skole har fået landets første skovskolegård.

Det er ikke kun elever og lærere, der får glæde af det nye grønne område. Også lokalbefolkningen har fået et nyt åndehul, idet den nye skovskolegård smelter sammen med byrummet og bliver til et åbent rekreativt område uden for skolens åbningstid. Skovområderne består af ni øer, som hver er afgrænset af en lav betonvold. På øerne er der plantet forskellige træarter, som eksempelvis eg, fyr og bævreasp. Eleverne kan færdes på øerne, hvor der vil være lysninger, legemuligheder og terrænforskelle.

Skolegården er et godt eksempel på, hvordan bynaturen kan skabe spændende leg- og læringsmiljøer. Her er bynaturen prioriteret højt og den er blevet en integreret del af løsningsforslaget.

**DER ER CA. 500 NEDSLIDTE BAGGÅRDE
TILBAGE I KØBENHAVN, HVORAF CA. 300
ER POTENTIETLT GRØNNE GÅRDHAVER.**

Kilde: Københavns Kommune

TEMA #4

BYNATUR PÅ IKKE-KOMMUNALE AREALER

INDIKATORER 2015:

- 10 % af københavnernes oplever, at de deltager aktivt i arbejdet med at skabe mere og bedre bynatur.
- Københavns Kommune gennemfører årligt 50 partnerskabsprojekter med fokus på bynatur.

Dette tema omfatter alle de arealer i København, som ikke ejes af Københavns Kommune, herunder almenyttige boliger, private villaer, andelsboligforeninger, statens arealer og virksomheder. De ikke-kommunale arealer udgør ca. 57 % af byens samlede areal.

De ikke-kommunale arealer udgør et stort potentiale i forhold til at skabe mere bynatur i København. Dels udgør de ikke-kommunale arealer størstedelen af byens areal, og dels oplever vi allerede nu en stigende interesse blandt københavnernes for at engagere sig i arbejdet med at skabe mere bynatur i København. Desuden indeholder mange af de private arealer allerede i dag mange træer og arter som er værdifulde for bynaturen i København.

Det er vores ambition at støtte op om bynaturinitiativer på ikke-kommunale arealer ved at indgå partnerskaber med private grundejere og ved at inspirere og motivere grundejerne til at skabe mere bynatur på deres arealer. Dette skal bl.a. ske gennem partnerskaber mellem kommunen og private grundejere, kampagner, støtte til beplantningsinitiativer og inspirationsmateriale.

Som led i at klimatilpasse København skal flere af de private fællesveje i København omdannes til grønne skybrudsveje. Dette skal ske gennem partnerskaber mellem Københavns Kommune, forsyningsselskabet og de private grundejerforeninger. De grønne skybrudsveje udgør et stort potentiale i forhold til at skabe mere bynatur i København. Det er vores ambition, at etableringen af de grønne skybrudsveje bidrager til at skabe mere bynatur, øge biodiversiteten og skabe flere rekreative oplevelser.

NÆSTEN 50 % AF PARCELHUSEJERNE I EN UNDERSØGELSE VAR MOTIVEREDE FOR AT PLANTE TRÆER, HVIS DE MODTOG RÅD OG VEJLEDNING.

Kilde: Københavns Universitet 2014

INDSATS

BESKRIVELSE

EFFEKT

Katalog over by-natur løsninger

Udarbejdelse af katalog over løsninger med bynatur, der kan anvendes på ikke-kommunale arealer. Kataloget inkluderer nøgletal og anlægs- og driftsomkostninger ved de enkelte løsninger.

Mere bynatur på ikke-kommunale arealer.
Styrket biodiversitet
Klimatilpasning
Styrket oplevelsesværdi

Puljer til bynatur

Etablering af en årlig bynaturspulje, der skal bruges til at støtte op om private initiativer, der har til formål at skabe mere bynatur i København. Puljen kan bl.a. bruges til delvis finansiering af etablering af træer på private fællesveje, frivillig naturpleje og indsatser for truede arter. Puljen kan også bruges til at ansøge om medfinansiering hos eksterne fonde.

Mere bynatur på ikke-kommunale arealer.
Øget kendskab til, ejerskab til og forståelse for bynaturen.
Styrket biodiversitet

Partnerskaber på ikke-kommunale arealer

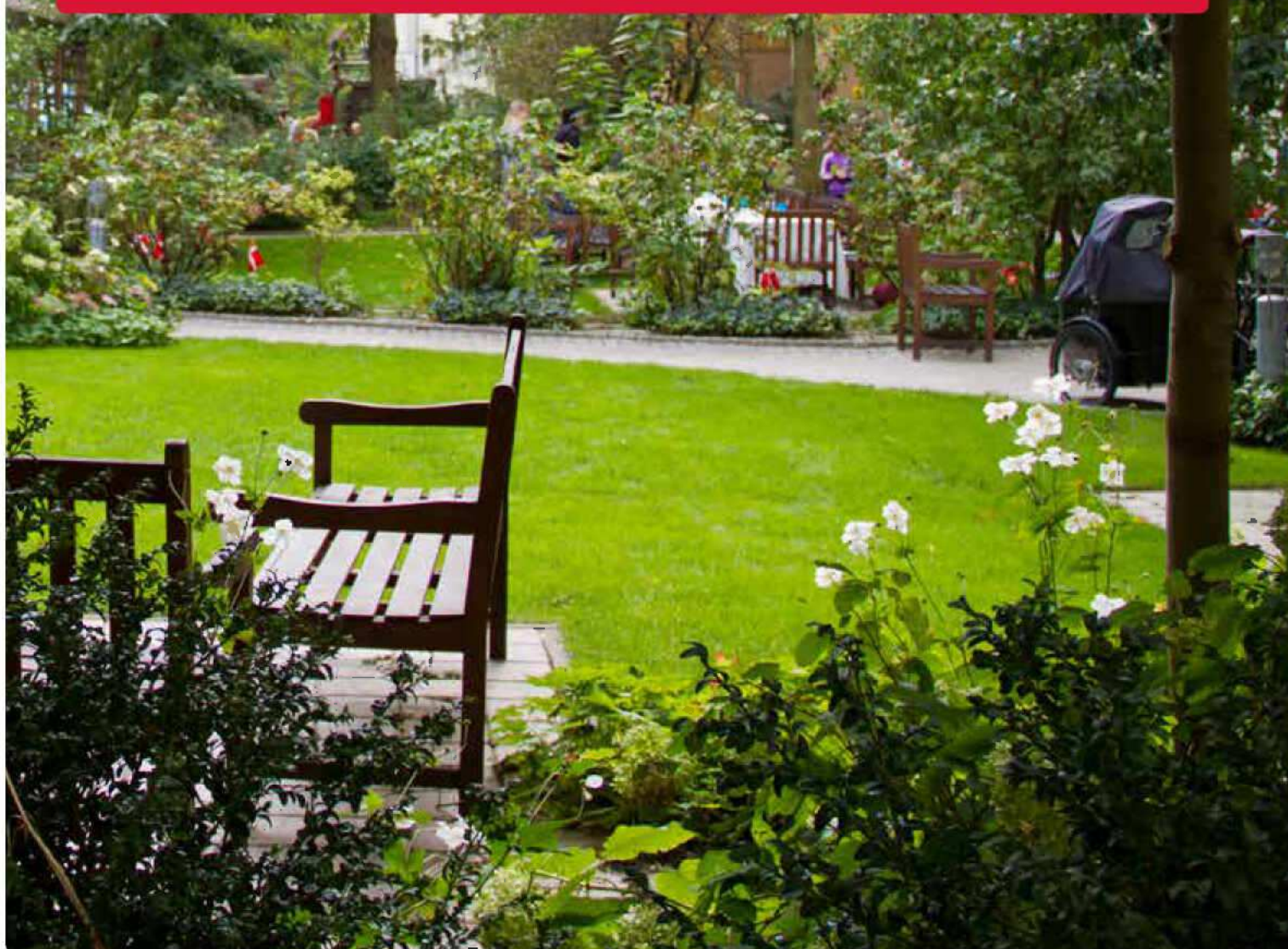
Etablering af partnerskaber mellem Københavns Kommune, virksomheder, grønne ildsjæle, almene boligforeninger mm. Partnerskaberne skal have fokus på vidensdeling, formidling og arrangementer, der involverer og motiverer borgerne til at bidrage til arbejdet med at skabe mere bynatur i København.

Mere bynatur på ikke-kommunale arealer.
Øget kendskab til, ejerskab til og forståelse for bynaturen.

Skab plads til regnvand

Etablering af partnerskaber mellem Københavns Kommune, forsyningsselskabet og private grundejere samt igangsættelse af projekter, der har til formål at håndtere regnvand på privat grund.

Mere bynatur på ikke-kommunale arealer.
Regnvandshåndtering

CASE

GÅRDHAVER

Københavns Kommune har gennem mange år investeret i renovering af nedslidte og opdelte baggårde til fælles gårdhaver via byfornyelsesindsatsen. I samarbejde med Staten etablerer Københavns Kommune mellem 10 og 12 gårdhaver om året.

Gårdhaverne fungerer som vigtige grønne oaser i byen, hvor københavnernes mødes med deres naboer og oplever naturen og årstidernes skifte på nært hold. Udover at skabe mere attraktivt nærmiljø og nærhed til bynaturen spiller de grønne gårde også en vigtig rolle i arbejdet med at klimatilpasse København, da der som en del af gårdrenoveringerne også arbejdes målrettet med lokal afledning af regnvand. Siden 1960'erne er der lavet mere end 600 gårdhaver i Københavns Kommune. Som et led i gårdrenoveringerne er der blevet etableret 450.000 m² græs og plantet 15.000 træer. Til sammenligning er Ørstedsparken 65.000 m².

Gårdhaverne udgør en vigtig ressource i forhold til at øge bynaturen i København og er et godt eksempel på, hvordan man kan engagere københavnernes i arbejdet med at skabe mere bynatur.

INDIKATORER FØR BYNATUR I KØBENHAVN

INDIKATOR	KILDE	0-PUNKTSMÅLING
Tema 1: Bynatur i kommunale grønne områder	95 % af brugerne er tilfredse med kvaliteten af Københavns Kommunes parker, kirkegårde og naturområder Københavns Kommune igangsætter årligt 2 naturplejeprojekter i de kommunale grønne områder	Yardstick målinger på 11 udvalgte parker, kirkegårde og naturområder. 90 % i 2014 Første måling 2016
Tema 2: Bynatur i byudviklingen	At bynaturen indarbejdes i alle faser i Københavns Kommunes byplanlægning 90 % af københavnere i byudviklingsområderne skal kunne gå til en park, en strand, et naturområde eller et havnebad på under 15 min	Første måling 2016 0-punktsmåling udføres i 2016
Tema 3: Bynatur på kommunale arealer	50 % af københavnere er tilfredse med mængden af grønt på gader, stræder og pladser 20 % Københavns samlede areal er dækket af trækroner	Brugersanalysen Mere grønt 30 % i 2014 16 % i 2015
Tema 4: Bynatur på ikke kommunale arealer	10 % af københavnere oplever at de deltager aktivt i arbejdet med at skabe mere og bedre bynatur Københavns Kommune gennemfører årligt 50 partnerskabsprojekter med fokus på bynatur	0-punktsmåling udføres i 2016 Første måling 2016

KILDER

Fællesskab København,
Københavns Kommune 2015

Bynaturen i hverdagslivet,
Århus Universitet DMU, 2011

Brug af grønne områder og folkesundhed i Danmark,
Københavns Universitet, 2011

Natur og grønne områder forebygger stress,
Københavns Universitet, 2005

Frivillighed i det grønne,
Panelundersøgelse Københavns Kommune, 2011

Input til blå-grøn strukturplan for Københavns Kommune,
Københavns Universitet, 2013

Trees & Sustainable Urban Air Quality,
Lancaster University, 2005

Biomedia, 2013

Byens grønne strukturer,
Natur og Miljø i bylandskabet, Lars Kjerulf Petersen, 2015

Københavns Kommunes Bylivsregnskab 2013

Bosætning i København
– en analyse af bosætningsmønstre og boligpræferencer,
Københavns Kommune, 2014

Gevinster ved investeringer i byliv og bylivskvalitet,
Naturstyrelsen, 2013

Mette Boye, Københavns Universitet 2014

UDGIVER
Københavns Kommune
Teknik- og Miljøforvaltningen

Byens Udvikling
Maj 2015

LAYOUT
TMF Design

FOTO
Københavns Kommune
Lars Andersen
Allan Gudio Nielsen
Polyform

**SAMMEN
OM BYEN**

KØBENHAVNS KOMMUNE
Teknik- og Miljøforvaltningen